

Peter Iljič Čajkovski

LABODJE JEZERO

Balet Labodje jezero je Čajkovski napisal po naročilu Velikega gledališča v Moskvi za pičlih osemsto rubljev. Prvič je bil uprizorjen leta 1877 pod baletnim vodstvom Juliusa Reisingerja. Scena in kostumi so bili iz starih zalog, glasbo Čajkovskega pa so delno nadomestili z glasbenimi vložki tedaj popularnega Pougnya. Šele dve leti po skladateljevi smrti, leta 1895, sta Marius Petipa in Lev Ivanov ustvarila koreografijo, ki je še danes temelj najpriljubljenejšega in najbolj znanega baleta. Na oder Mariinskega gledališča v Peterburgu sta koreografa postavila vsa štiri dejanja Labodjega jezera, dirigent Riccardo Drigo pa je glasbi vrnil njen polni pomen. Od takrat dalje je ta biser baletne umetnosti začel svoj zmagoslavni pohod. »Koreografska poema, v pravem smislu besede, ples laboda, njegovih družic, princa in njegovega prijatelja, to trepetanje, ljubav in žar sovražnosti usode, vsa bežna minljivost kot sanje, vse to je ostalo nedotaknjeno in vse kaže, da bo tako tudi ostalo,« je zapisal Pino Mlakar ob prvi povojni uprizoritvi v Ljubljani leta 1956. In naj je Labodje jezero doživelo še toliko interpretativnih metamorfoz, lahko danes z gotovostjo trdimo, da gre za baletno predstavo, ki ji dvojno življenje ni v ničemer škodovalo. Še več, številne, tudi precej radikalne inscenacije – vloge labodov so plesali celo moški – niso v ničemer zmanjšale pomena klasične postavitve velikega baleta. Labodje jezero ostaja temelj baletne umetnosti in klasika, ki še vedno privablja poznavalce in ljubitelje baletne umetnosti.

Letos mineva osemdeset let od prve postavitve Labodjega jezera na odru Opere in baleta SNG v Ljubljani v koreografiji Vaclava Pohana. Sledile so ji premierna uprizoritve leta 1956 (Mile Jovanović), 1972 (Danovski z obnovitvijo 1978), 1984 (Obradović), 1987 (Solomon) in 1990 (Lukašova). Vsi koreografi so bolj ali manj zvesto, glede na svoje poznavanje izvirne verzije, predvsem v drugem dejanju, tercetu iz prvega in duetu iz tretjega dejanja sledili Petipaju in Ivanovu. Z eno najtežjih baletnih vlog, bodisi kot Beli ali Črni labod ali celo v dvojni vlogi, so se uspešno spopadle tudi številne slovenske balerine od Lidije Sotlar in Tatjane Remškar do Majne Sevnik, Maruše Vidmar, Lane Stranič, Magde Vrhovec, Mateje Rebolj, Alenke Šest in Andreje Hriberšek.